

## Nacionālās arhitektūras padomes sēde

2024.gada 4.aprīlī, plkst: 16:00  
Kultūras ministrijas Lielajā zālē un Teams tiešsaistē

### Protokols 1/2024

**Piedalījās:** Gatis Didrihsons, Juris Poga, Artūrs Lapiņš, Ilma Valdmāne, Linda Leitāne, Andris Kronbergs, Juris Dambis, Gunta Grikmane, Rūdolfs Dainis Šmits, Irēna Suipe, Uģis Kaugurs, Olga Feldmane, Indra Purs, Edgars Bērziņš, Anda Kursiņa, Dzintra Purviņa.

**Vadīja:** Gatis Didrihsons.

**Darba kārtība.**

1. Ziņojums/secinājumi par EM darba grupās paveikto –administratīvā sloga samazināšanu nekustamo īpašumu attīstībā.  
Topošais politikas dokuments "Būvniecības nozares attīstības stratēģija 2025-2030" Ziņo: Olga Feldmane, EM.
2. LAS aktualitātes un galvenie darbības virzieni.  
Ziņo: Anda Kursiņa un Artūrs Lapiņš.
3. Arhitektūras likums ( Dz.Purviņa).
4. NAP sastāvs nākamajam periodam (pārstāvētās organizācijas).

1. Ziņojums/secinājumi par EM darba grupās paveikto – administratīvā sloga samazināšanu nekustamo īpašumu attīstībā.

Topošais politikas dokuments "Būvniecības nozares attīstības stratēģija 2025-2030"

**O.Feldmane** iepazīstina ar galvenajiem secinājumiem un EM darba grupā "Par administratīvā sloga samazināšanu nekustamo īpašumu attīstībā" paveikto. Šā gada 2.aprīlī Ministru kabinets atbalstīja Ekonomikas ministrijas informatīvo ziņojumu par rīcības plānu administratīvā sloga mazināšanai nekustamo īpašumu attīstīšanas jomā (TA-385).

Informatīvajā ziņojumā ir ietverti vairāki jautājumi, par kuriem iepriekšējās darba grupās vienošanās nav panākta, un atbilstoši Ministru prezidentes rezolūcijai diskusija ir turpināma līdz 1.maijam.

<https://www.mk.gov.lv/lv/jaunums/mazinas-administrativo-slogu-buvniecibas-joma>

**G.Didrihsons** uzsver sabiedrības iesaistes un izglītošanas nozīmi, un, piemēram to, ka izveidots trīsdimensionāls makets sabiedriskajā apspriešanā palīdz labāk saprast projektu. Jautājums – vai pilnvērtīgi iesaistām sabiedrību sabiedriskajā apspriešanā, kura par to maksā ar nodokļiem.

**A.Kronbergs** uzsver, ka šobrīd esošajā praksē lokālpārplānojumi un detālpārplānojumi lielākoties ir kļuvuši par divdimensionālām nokrāsotām lapām, kur cilvēki tos pārplānojumus tādā veidā neuztver. Ir vajadzīgs trīsdimensionāls attēls vai telpisks modelis/ makets, kas ir labāk saprotams. Lai sabiedriskajā apspriešanās varētu izteikt viedokli, iedzīvotājiem ir jābūt pietiekami skaidram vizuālajam attēlojumam.

**G.Didrihsons** uzsver, ka uzlikt šo jautājumu tikai uz attīstītāju pleciem arī nebūtu pareizi. Būtu labi, ja būtu kāds informācijas centrs, vai valsts šo varētu risināt. Jautājums ir, vai pilnvērtīgi iesaistām sabiedrību, un kā sabiedrības informēšanas procesu varētu uzlabot.

**G.Grikmane** Tas, kurš vēlas ģenerēt šīs izmaiņas – pasūtītājs, arī atbild par pilnvērtīgu analīzi, savukārt pilnvērtīga analīze ir iespējama tikai trīs dimensionālās. Un tikai tad, kad pasūtītājs būs veicis pilnvērtīgu trīsdimensionālu analīzi konkrētajā pilsētas vietā, kas ir viņam laba, tad būs arī pārliecība, ka pasūtītājs līdz galam saprot savu projektu, un tādējādi pasūtītājs būs apsvēris vēl daudzus citus aspektus. Izveidojot kvalitatīvu lokālpārplānojumu, tas prasa domāšanu par konkrēto vietu. Paša attīstītāja interesēs ir izveidot kvalitatīvu lokālpārplānojumu un par to attiecīgi maksāt.

**I. Purs.** Pateicas par sarīkotajām apspriedēm darba grupās, vajadzības tika sadzirdētas visās nozarēs. Radās pārdomas par sabiedrības prātību, par skaidrošanu, un ko šis process nozīmē. Un arī no patērētāja tiesību aizsardzības skatpunkta, ja es kā patērētājs vēlos iegādāties nekustamo īpašumu vai attīstīt nekustamo īpašumu, tad man kā fiziskai personai šī prātība un skaidrošana ir svarīga, un tas ir arī komunikācijas rīks.

**U.Kaugurs** “Krāsojamās grāmatas” ir pārņēmušas plānošanu, un tas ir pašas plānošanas regulējuma jautājums, par ko vajadzētu runāt. Viss plānošanas pamats ir funkcionālais zonējums, bet diemžēl plānošanā netiek runāts par apbūves tipoloģiju, ne par kompozīcijas struktūru. Vispirms pašiem ir jāsaprot atšķirības starp lokālpārplānojumu un detālpārplānojumu. Jautājums, kādu tas uzliek slogu attīstītājiem un vai šo pārplānojumu izstrādes finansēšana ir jāuzkrauj uz nekustamo īpašumu attīstītāju pleciem? Būtu jāprecizē, pie kādiem noteikumiem var prasīt detālpārplānojumu. Nav īsti definēts, kāds ir sabiedrības līdzdalības samērīgums un cik liela sabiedrības daļa reprezentē sabiedrību, un kurā brīdī ir jāsaprot, ka esi mazākā sabiedrības daļa. Jo dažreiz viena kvalitatīva balss ir svarīgāka par 10 matemātiski saskaitītām. Uzsver, ka kadastrālā zemes īpašuma uzmērīšana ir vajadzīga tikai Valsts zemes dienestam. Par tehniskajiem noteikumiem – tieši tehnisko noteikumu izdevēji mēdz uzlikt attīstītājiem, jo ir zināmi gadījumi, kad uzbūvē un tad uzdāvinu, vai arī izbūvē un tad ļauj pieslēgties kaimiņiem. Jo es tajā brīdī kļūstu kādā posmā par ūdensvada turētāju. Šeit būtu nepieciešams atbilstošs regulējums, kā kompensē izdevumus tam, kurš, piemēram, izbūvē ūdensvadu ( piem. līdzdalības maksa investīcijas attīstīšanai). Sarežģīti ir ar noteikumiem par kadastrālo uzmērīšanu, kam ir vajadzīga kadastrālā uzmērīšana?

**O.Feldmane** – Kadastrālā uzmērīšana ir vajadzīga tikai Valsts zemes dienestam.

**G.Grikmane** pauž viedokli par atteikšanos no gaisvadu līnijām ( ziņojumā – 4.6.punkts). Uzsver, ka vismaz puse no gaisvadu līnijām ir uzbūvētas nelikumīgi padomju laikā, veidojas “zirnekļa tīkls” pāri visai Rīgai. Esošie īpašnieki negrib tās pārbūvēt, un pilsētu pašvaldība arī netiek galā ar šo problēmu.

**O.Feldmane** uzsver, ka Ekonomikas ministrija šajā gadījumā darbojas kā kontaktpunkts, kas saņem uzdevumu. EM ir nopublicējusi infografikas ar gaisvadu

līnijām, bet šis uzdevums būtu jāveic pilsētu būvvaldēm. Ir cerība vienoties, ka MK noteikumos tiks noteikts regulējums par gaisvadu līniju pārlikšanu pazemē.

**I.Suipe** uzsver sabiedrības iesaisti, kā arī uzsver labas info grafikas kā optimālu veidu iedzīvotāju izglītošanai. Atzīmē ar to, ka būtiski ir padarīt likumdošanu labāk saprotamu vieglajā valodā.

## **2.LAS aktualitātes un galvenie darbības virzieni**

Andas Kursišas un Artūra Lapiņa ziņojums par LAS darbības aktualitātēm un stratēģiskajiem virzieniem jaunajā simtgadē.

**A.Kursiša** kā būtisku aktualitāti uzsver arī autoruzraudzības un autortiesību jautājumus, kas arī ir minēti EM administratīvā sloga samazināšanas plānā. Uzsver, ka autoruzraudzības mērķis ir nepieļaut būvniecības dalībnieku patvaļīgas atkāpes no akceptētās ieceres un izstrādātā būvprojekta, kā arī normatīvo aktu un standartu pārkāpumus būvdarbu gaitā.

Norāda, ka kopš 2024. gada janvāra, pēc LAS iniciatīvas iesaistot arī visas profesionālās inženieru asociācijas, ir panākta būtiska virzība nacionālā standarta “Būvprojekta sastāvs” projekta izstrādē, kur minētajā standartā varētu tikt precīzi aprakstītas visas būvprojekta izstrādes stadijas un projektēšanas stadijas. Tikai pēc šā standarta izstrādes var pilnvērtīgi turpināt diskusijas par autoruzraudzību. Tiek plānots drīzumā izsludināt iepirkumu „Nacionālā standarta “Būvprojekta sastāvs” projekta izstrāde”.

**A.Kursiša** informē arī par to, ka LAS sadarbībā ar CFLA ir noorganizējis apmācību kursu arhitektiem, kuri būs ar profesionālu kompetenci gan konsultēt projektu pieteikumu sagatavošanas fāzē, gan arī darboties kā eksperti, izvērtējot pieteikumus saistībā ar Jaunā Eiropas *Bauhaus* kritērijiem un vērtībām. Apmācītie eksperti un konsultanti palīdzēs uzlabot publisko iepirkumu kvalitāti būvētās vides jomā.

**L.Leitāne** informē par pieteikšanos Latvijas Arhitektūras gada balvai, šogad ir diezgan ievērojams skaits objektu – rekonstrukcijas, pārbūves, kā arī jaunbūves, kas īstenotas par publisko finansējumu. No 14. līdz 18.oktobrim notiks tradicionālā Arhitektūras nedēļa, savukārt Latvijas Arhitektūras gada balvas noslēguma ceremonija notiks šā gada 18.oktobrī Rīgas Cirka ēkā. Savukārt 2025.gadā tiks atzīeta Latvijas Arhitektūras gada balvas 30.gadu jubileja, kuru LAS ir iecerējis atzīmēt ar plašāku izstādi un programmu.

**I. Purs** atzīmē, ka Latvijas Ainavu arhitektu asociācijas balvai ir 2 gadi. Aicina iekļaut arī LAAA pārstāvi Latvijas Arhitektūras gada balva žūrijā.

**A. Kronbergs** uzsver, ka svarīgs aspekts ir regularitāte, lai sabiedrībā veidotos izpratne par kvalitatīvu vides veidošanu. Uzsver sabiedrisko mediju lomu – regulāri raidījumi un sarunas par kvalitatīvu arhitektūru sabiedriskajos medijos ir šodienas nepieciešamība.

**J.Poga** ierosina apsvērt ideju par vairāku mazāku balvu apvienošanu vienā jaudīgākā, īpaši balvu sadrumstalotība vērojama būvniecības jomā.

**Dz.Purviņa** informē par Arhitektūras likumprojekta virzību, likumprojekts un Izziņa drīzumā tiks iesniegta TAP otrajā saskaņošanā.

**Dz. Purviņa** izsaka pateicību visiem NAP ekspertiem, kuri strādājuši pēdējos trīs gadus. Informē par to, ka drīzumā KM atjaunos NAP locekļu sastāvu nākamajiem trīs gadiem saskaņā ar nolikumu.

NAP priekšsēdētājs: G.Didrihsons  
Protokolēja: Dz. Purviņa